

Nova Zelanda i el mercat de la llet

El sector làctic a Nova Zelanda és un sector clau i té un pes molt representatiu dins la seva economia. Representa un 46% sobre el total de les exportacions del país en valor.

La producció de llet a Nova Zelanda va començar a partir de petites explotacions per part dels primers colons europeus. Avui el sector és un dels més productius i ben estructurats del món.

De les últimes dades disponibles (desembre 2014), Nova Zelanda tenia prop de 12.000 explotacions lleteres en mans de prop de 7.800 propietaris de la explotació /operadors, amb un total 4,9 milions de vaques lleteres a tot el país. De mitjana, cada explotació ramadera té unes 400 vaques, les granges petites, mínim, 120 vaques, i les més grans arriben a 6.000 vaques. El conjunt del sector genera 40.700 llocs de treball: 27.800 relacionats amb la explotació agrícola directe, i 12.900 més en el processament de la llet i venda al majorista.

A la regió de Waikato (al centre de l'illa nord del país), és on més es concentren aquestes explotacions (un 34% del total). L'illa nord, de fet, concentra un 74% del total de la producció de tot el país, malgrat ser l'illa en extensió més petita.

En total, Nova Zelanda té dedicades 1,7 milions d'hectàrees per a la pastura de les vaques. Això fa que una granja, de mitjana, té unes 140-150 ha., i tres vaques per hectàrea i granja. El conjunt és capaç de produir 20.700 milions de litres de llet l'any. Això representa un 3% de la producció mundial de llet per un país amb un PIB similar al de Catalunya. Avui el mercat de la llet marca la geopolítica entre Nova Zelanda (primer exportador), i la Xina (principal importador).

Història de consolidació. Organització d'un sector

En 1814 el missioner Samuel Marsden va introduir les primeres vaques lleteres a la badia de Nova Gal·les del Sud. Des de la dècada de 1840, la majoria dels assentaments tenien finques amb algun tipus de bestiar, sobre tot vaques. Les explotacions més grans, amb més caps de bestiar, es van anar concentrant en les àrees properes als nuclis urbans per tenir una millor logística i distribució.

La primera cooperativa del sector es va establir a la península d'Otago al 1871. A partir de la dècada següent, les cooperatives es van centrar en desenvolupar les capacitats industrials per a la producció de formatge i obtenir millors marges. És aleshores, quan es crea el formatge d'Ashburton i la mantega de la marca Flemington, empresa dirigida per William Harding, fill del fundador del formatge cheddar, molt popular a l'illa (i el conjunt dels països anglosaxons), Joseph Smith. L'empresa va ser un gran èxit i, en conseqüència William Bowron, un colon nou vingut a la dècada dels 1880s i que va impulsar l'activitat làctia de valor afegit a l'illa, va ser nomenat Govern Inspector de fàbriques de productes lactis, el que avui diríem ministre del ram, en 1883. Des d'aquesta plataforma, Bowron exercirà un lideratge clau (com sempre passa en la història els lideratges personals són importants), en l'expansió de la nova indústria per Nova Zelanda fins la seva mort al 1890. Aleshores ja es publicaven complets informes i estadístiques sobre el sector que sempre va tenir una vocació clara de sector econòmic potent.

El 1920, hi havia 600 fàbriques de processament de làctics dels quals aproximadament el 85% estaven integrades en alguna cooperativa. En la dècada de 1930 hi havia al voltant de 500 cooperatives, però després de la Segona Guerra Mundial (1939-1945), la millora en el transport, les tecnologies de processament i l'energia van portar a

una tendència de consolidació. Les cooperatives es van fusionar i es van fer més grans, fet que es va donar també en les diferents explotacions que van començar a guanyar grandària.

Les àrees tradicionals de producció lletera són les zones més humides del país: Waikato, Taranaki, Southland, Northland, Horowhenua, Manawatu i Westland (la majoria al nord del país). Abans de l'arribada de la logística en fred (vaixells amb la capacitat de mantenir el producte refrigerat) en la dècada de 1880, la producció era 100% per al consum local: la mantega i formatge normalment es produïen a la granja i els excedents es venien als mercats propers.

Fàbriques lleteres petites van començar a establir-se en la dècada de 1880, i aviat hi va haver una en gairebé tots els pobles en les regions lleteres.

Un nou gir arribarà a la dècada dels 80s quan el conjunt del sector agrícola de Nova Zelanda es desprengui de qualsevol tipus d'ajut o subsidi. Aquest fet, a llarg termini, ha servit per impulsar encara més l'eficiència, productivitat i l'organització del conjunt del sector. Això serà clau per a la consolidació del sector durant les dècades posteriors i la seva progressiva capitalització. Una última fita arribarà al 2001, quan s'estableix la gran cooperativa lletera Fonterra.

FONTERRA CO-OPERATIVE GROUP LIMITED

Fonterra és la principal multinacional del país, propietat de vora 13.000 agricultors. L'empresa produeix vora 22.000 milions de litres de llet l'any i és responsable d'aproximadament el 30% de les exportacions de lactis del món amb els ingressos superior als 11.567 milions d'euros. El nom de Fonterra ve del llatí "fons de terra", que significa "primavera de la terra".

Fonterra es va formar el 2001 de la fusió de les dues cooperatives més importants del país: Nova Zelanda Dairy Group i Kiwi Co i la New Zealand Dairy Board, que havia estat l'agent màrqueting i exportació (responsable de la mercadotècnia) per a la majoria de les cooperatives del país. Amb el temps, Fonterra ha anat guanyant quota de mercat al mercat domèstic gràcies a l'eficiència en les seves operacions fins a fer-se amb el control efectiu de pràcticament el total de l'oferta: Fonterra té el monoponi de facto a Nova Zelanda.

El resultat de tot això és que Nova Zelanda, malgrat la seva petita dimensió, en comparació amb altres mercats, s'ha fet un lloc molt important en els mercats agrícoles internacionals, i de manera molt clara en el sector lleter. Al marge de països com Argentina (país

ramader per excel·lència i amb costos de mà d'obra molt ajustats), Xile o Perú, Nova Zelanda es troba entre els països del món amb un cost de producció més competitiu i és l'únic que manté aquesta competitivitat sense comptar amb grans extensions (com la veïna Austràlia) o baixos costos laborals (com succeeix a països com la Índia).

L'èxit del model neozelandès i de Fonterra, es troba en la flexibilitat i eficiència del sector, que des de fa anys que està orientat als mercats internacionals i no a la captura de cap subsidi o ajuda estatal el que, paradoxalment, ha enfortit el sector fent-lo resistent als vaivens i mogudes en el preu de la llet. Un altre factor clau d'èxit, al marge de la gran organització del sector, ha estat la visió global i professionalització amb el que la cooperativa ha traçat sempre el conjunt de l'estratègia del grup. El fet que la cooperativa va obrir el seu capital li ha donat un afegit extra de disciplina que en el llarg termini també ha estat un factor definitiu en el seu gran èxit, també per els accionistes de la cooperativa que en l'últim exercici van obtenir prop d'un 9% en el retorn del capital (ROE).